

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
אופקים – תכנית המצטיינים

אוחצ', תרימי! - ניתוח לשוני, פרגמטי ותרבותי של "האוחצ'ית", סלנג הומואי עברי בישראל
פרויקט גמר מחקרי בהנחיית ד"ר סול אזואלוס-אטיאס

דותן ברום
פברואר 2016

תוכן עניינים

3	תקציר
4	מבוא
4	סקירת ספרות
5	הגדרת האוחצ'ית
7	מתודולוגיה ותיאור הקורפוס
9	פרק א': ניתוח לשוני של הקורפוס
9	תופעות פרוזודיות ופונולוגיות
13	תופעות מורפולוגיות
17	תופעות סמנטיות
18	תופעות תחביריות
21	פרק ב': ניתוח תרבותי של האוחצ'ית
28	מסקנות
29	סיכום
30	ביבליוגרפיה

תקציר

בעבודה זו אני מציע ניתוח לשוני (פרוזודי, פונולוגי, מורפולוגי, סמנטי, תחבירי ופרגמטי) של האוחצ'ית – עגה המדוברת בעיקר בקרב הומוסקסואלים דוברי עברית בישראל. נוסף על הניתוח הלשוני של מרכיבי העגה עצמה, אני מציע גם ניתוח לשוני-חברתי לשימוש בה וכן ניתוח תרבותי שלה, בהתבסס על מושג ה"קאמפ" ועל רעיונות מתחום הלימודים הקוויריים.

שימושם של להט"בים (לסביות, הומוסקסואלים, טרנסג'נדרס וביסקסואלים) בלשון כמעט ולא נחקר והניתוח הלשוני של האוחצ'ית נחקר עוד פחות. העבודה מבקשת, אם כן, לענות על לקונה מרכזית זו הקיימת במחקר ולהציע, ככל הנראה לראשונה, ניתוח מורפולוגי ותחבירי של העגה. בנוסף, אני מציע זוויות מבט חדשות באשר לשימוש הפרגמטי באוחצ'ית וכן באשר למשמעויות החברתיות והתרבותיות שלו.

העבודה מבוססת על קורפוס מגוון, הכולל הקלטות של שיחות באוחצ'ית, מערכונים וסרטונים מהטלוויזיה ומיטיוב, עמודי פייסבוק הכותבים באוחצ'ית והתכתבויות בדואר אלקטרוני, באפליקציית המסרים המידיים וואטסאפ ובקבוצת פייסבוק יעודית.

מבוא

קצת אחרי שיצאתי מהארון בפני המשפחה שלי והתחלתי להרגיש קצת יותר בטחון בזהות ההומואית שלי, התחלתי להסתובב יותר במקומות "של הומואים" ובחברת הומואים. כמי שגדל בעמק יזרעאל, בחברה הטרונומרטיבית למדי, המון דברים היו חדשים לי. אחד המרכזיים שבהם היה השפה. התחלתי להתקל במלים שפשוט לא הכרתי. את משמעות חלקן הייתי יכול לנחש מההקשר, אחרות נותרו עלומות. קצת אחר כך, גיליתי באינטרנט את "מילון אבן שושנה"¹, ששפך אור על רבות מהמלים. כמוצא שלל רב קראתי את ערכי המילון פעמים רבות, משנן את השפה החדשה, כאילו עמדתי להגר לארץ חדשה או כאילו ביקשתי ללמוד שפת אם נושנה שאבות אבותיי דיברו בה ונשתכחה במרוצת הדורות. לא רק המלים היו חדשות, כמוכן. גם האופן שבו הן נאמרו, הסיטואציות שבהן נאמרו והציפיות החברתיות והמופעים המגדריים שנילוו להן היו חדשים לי. נדרש לי זמן רב לא רק ללמוד את הלקסיקון, אלא גם להתאקלם בתרבות.

אלה החוויות שמהן נובעת כתיבת העבודה הזאת, יחד עם העניין שלי בבלשנות, כמוכן. במהלך הכתיבה אני מקווה לתת פירוש לשפה החדשה שנתקלתי בה לפני כעשור. במתן פירוש איני מתכוון לפירוש מילוני. אין בדעתי לעמוד על הלקסיקון שבו משתמשים הומואים דוברי עברית (אם כי אדרש לו בנקודות מסוימות) וגם לא להציע אטימולוגיה או ניתוח סמנטי שלו. תחת זאת, אני מעוניין לפרש רבדים אחרים של השפה הזאת. תחילה, אני רוצה להציע ניתוח לשוני למבנה שלה וניתוח פרגמטי לשימוש בה. שנית, אני מבקש להציע פרשנות תרבותית לשימוש הזה. אני סבור שפירוש כזה עשוי לתרום למחקר על אודות השפה העברית וכן למחקר על אודות הקהילה הגאה בישראל.

הניסיון לשלב בין ניתוח בלשני לניתוח תרבותי וכן העיסוק בזהות מינית מציב את העבודה הזאת במפגש גבולות מטפורי בין הבלשנות, האנתרופולוגיה והלימודים הקוויריים. במידה מסוימת, אפשר לכנות את הניסיון שלי בעבודה הזאת "בלשנות תרבותית", מונח ששאלתי מספרם של הסופרים עמליה רוזנבלום וצבי טריגר, "ללא מילים – התרבות הישראלית בראי השפה"². כמו רוזנבלום וטריגר, גם אני איני בלשן בהכשרתי וכמוהם הגעתי לכתיבה מתוך חוויות סובייקטיביות. בעקבותיהם, במונח "בלשנות תרבותית" אני מתכוון לניסיון לומר דבר מה על השימוש בשפה החורג מתפקידה כאמצעי תקשורת גרידא וקשור לשאלות של הבנייה תרבותית, זהות, מגדר ואסתטיקה.

סקירת ספרות

בשנים האחרונות רבתה הכתיבה במדעי החברה העוסקת בזהויות מיניות ומגדריות בישראל, אך כמדומני העיסוק בנושאים הללו מהזווית הלשונית נותר בגדר לקונה מרכזית. ככל הידוע לי, רק שלושה מחקרים הקשורים לנושא נכתבו. בשנת 2003 פורסם ספרו של חוקר התקשורת עמית קמה, "העיתון והארון", המבקש לנסח את דפוסי התקשורת בקרב הומואים.³ על אף העיסוק בתקשורת, קמה לא עוסק בתיאור לשונם של

1 צור, עדי. "מילון אבן שושנה: פירושים וביאורים". אימגו - מגזין מאמרים. 2003. N.p., אינטרנט. 22.2.2016.

2 רוזנבלום, עמליה וצבי טריגר. ללא מילים – התרבות הישראלית בראי השפה. ישראל: דביר, 2007.

3 קמה, עמית. העיתון והארון – דפוסי תקשורת של הומואים. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, סדרת קו אדום, 2003.

הומואים מזווית בלשנית או אנתרופולוגית לשונית. באותה שנה גם פורסם במגזין האינטרנטי "אימגו" מאמר קצר פרי עטה של עדי צור, המנתח את "מילון אבן שושנה", שהזכרתי קודם. המאמר נסמך בחלקו על עבודתו של קמה וסוקר את הקורפוס המופיע במילון בעיקר מזווית סמנטית ואטימולוגית.⁴ מחקר מקיף יותר של לשונם של הומואים ולסביות בישראל פורסם בספרו של ארז לבון משנת 2010, "Language and the Politics of Sexuality". לבון ערך ראיונות עם הומואים ולסביות דוברי עברית בישראל וניתח את הראיונות בכלים פרוזודיים, סמנטיים, פרגמטיים ונרטולוגיים. בנוסף, בחן לבון את לשונם של הומואים ולסביות בהקשר לתפקידי המגדר המקובלים בחברה הישראלית.⁵ אני מקווה שהתרומה הצנועה שאעלה במחקר הזה תוכל לעדכן מסקנות שהתיישנו ובתקווה גם להציע תובנות חדשות על אודות הקשרים המורכבים שבין לשון, זהות מינית, מגדר ואסתטיקה.

הגדרת האוחצ'ית

השתמשתי קודם במונח "שפה", אך זהו כמובן מונח לא מדויק, שכן מושא המחקר שלי אינו שפה עצמאית. אנסה, אם כן, להגדירו טוב יותר. השם "אוחצ'ית" הוא כינוי פופולרי לסלנג של הומואים דוברי עברית בישראל, במקביל לכינוי הנפוץ מעט פחות "הומואית". המונח מופיע ב"מילון אבן שושנה" ומצוטט במאמרה של צור משנת 2003 הסוקר את המילון,⁶ וכן במחקרו של ארז לבון משנת 2010.⁷ במהלך המחקר זהו המונח שבו השתמשתי אני כאשר שוחחתי עם האינפורמנטים שלי וכן המונח שבו השתמשו הם. בנוסף, נתקלתי במונח בפלטפורמות אינטרנטיות שונות, כמו יוטיוב, פייסבוק, "מילוני אוחצ'ית" שהתפרסמו באתרי תוכן של הקהילה הגאה וכן ב"זירה הלשונית" של חוקר העברית רוביק רוזנטל, שם היא מופיעה כ"שפת האוחצ'ות".⁸ מכל אלה ניתן להסיק כי יש ציבור דוברים המזהה את האוחצ'ית כסגנון סלנג ספציפי, הנבדל מסגנונות סלנג אחרים. העובדה שסגנון הסלנג הספציפי הזה זכה לשם המדמה שם של שפה טבעית עשוי לרמז על הקישור שהדוברים עורכים בין סגנון הסלנג הזה והזהות ההומואית (או "האוחצ'ית")⁹ ואולי גם על מורכבותו או עושרו ביחס לסגנונות סלנג אחרים.

המונח "סגנון סלנג" מוסר מידע חשוב על האוחצ'ית: כסגנונות סלנג אחרים, זוהי לא שפה עצמאית, אלא

4 צור, עדי. "מילון אבן שושנה: פירושים וביאורים". *אימגו - מגזין מאמרים*. N.p., 2003. אינטרנט. 22.2.2016.

5 Levon, Erez. *Language and the Politics of Sexuality – Lesbians and Gays in Israel*. Great Britain: Palgrave Macmillan, 2010.

6 צור, עדי. "מילון אבן שושנה: פירושים וביאורים". *אימגו - מגזין מאמרים*. N.p., 2003. אינטרנט. 22.2.2016.

7 Levon, Erez. *Language and the Politics of Sexuality – Lesbians and Gays in Israel*. Great Britain: Palgrave Macmillan, 2010. pp. 132.

8 רוזנטל, רוביק. "הזירה הלשונית מציגה: מילון אבן שושנה". *NRG*. N.p., 19.3.2009. אינטרנט. 23.2.2016. <<http://www.nrg.co.il/online/47/ART1/868/296.html>>

9 אוחצ'ה, על פי "מילון אבן שושנה" המובא במאמרה של צור שנזכר לעיל, היא "כינוי להומואים בכלל". מילון אינטרנטי מעודכן יותר (זאק, 2011) גורס כי "בעבר שימשה המילה כינוי חיבה של הומואית אחת לרעותה. כיום משמשת המילה כינוי להומו בעל גינונים נשיים".

גרסה לא תקנית של העברית. עם זאת, זהו מונח בלתי מספק, שכן הוא אינו מוסר שום מידע על אודות דוברי סגנון הסלנג הספציפי או על שימושו.

גם המחקר האקדמי על אודות האוחצ'ית לא תורם הגדרה שמישה. המחקרים היחידים שעסקו עד כה באוחצ'ית היו שני אלה שצינתי (צור 2003, Levon 2010). צור לא נדרשה להגדרת האוחצ'ית, שכן היא עסקה בניתוח קורפוס לקסיקלי מסוים, שהופיע ב"מילון אבן שושנה". גם הגדרתו של לבון אינה מספקת, שכן הוא מעיד שמעולם לא פגש במישהו שמזדהה כ"אוחצ'ה", שהיא להגדרתו גבר הומוסקסואל נשי, בדרך-כלל מזרחי, העסוק בענייני אפנה ותופס את התפקיד הנחרד במין אנאלי. בנוסף, לבון טוען כי מעולם לא היה עד לשיחה באוחצ'ית. שתי העובדות האלה מביאות אותו למסקנה כי אוחצ'ית איננה עגה קונקרטיבית הנמצאת בשימוש, אלא דימוי של שפה המייצג גבריות נשית במופגן ומשמש דוברים הומואים לסימון "אחר" נשי ולבידול ממנו, באופן המאפשר להם לבסס את גבריותם.¹⁰

נוסף על הגדרתה כסגנון סלנג, ניתן להגדיר את האוחצ'ית כסוציולקט, שכן מדובר, על פניו, בעגה של קבוצה סוציולוגית מסוימת. הגדרה כזאת תדרוש הצבעה על הקבוצה הלשונית-סוציולוגית של דוברי האוחצ'ית. הגדרה מקובלת לקהילה לשונית-סוציולוגית הוגדרה על ידי הבלשן האמריקאי ג'ון גאמפרז:

[A linguistic community is] a social group which may be either monolingual or multilingual, held together by frequency of social interaction patterns and set off from the surrounding areas by weaknesses in the lines of communication. Linguistic communities may consist of small groups bound together by face-to-face contact or may cover large regions, depending on the level of abstraction we wish to achieve."¹¹

על פי גאמפרז, עלינו לחפש קבוצה שמתקיימת בה אינטראקציה חברתית תכופה ושהתקשורת בתוכה תהיה אינטנסיבית יותר מהתקשורת של חבריה עם אינדיבידואלים שאינם נכללים בה. ניסיון להצביע על קבוצה כזאת עלול להיות מסובך משנדמה. על פניו, אוחצ'ית היתה אמורה להיות הסוציולקט של הומואים דוברים עברית בישראל, אך זוהי הגדרה בעייתית. ראשית, באמצעות התקשורת הסלולרית והרשתות החברתיות באינטרנט, תחום חלוקתה של האוחצ'ית חורג אל דוברי עברית הנמצאים מחוץ לישראל. שנית, השימוש באוחצ'ית אינו מוגבל לגברים הומואים. לשם הדוגמה, אחד המופעים המעניינים לשימוש באוחצ'ית הוא דמות היוטיוב הפיקטיבית "תותית", שבמסגרתה שחקנית מאמצת באופן חלקי אסתטיקה של דראג-קווין ועורכת מונולוגים קומיים עתירים במונחים ובמאפיינים מורפולוגיים אוחצ'יים.¹² שלישית, המונח "הומואים" הוא מונח בעייתי - הוא עשוי לכלול אנשים המזדהים בעצמם כהומואים או כאלה שהחברה מזהה אותם ככאלה, הוא

10 Levon, Erez. Language and the Politics of Sexuality – Lesbians and Gays in Israel. Great Britain: Palgrave Macmillan, 2010. pp. 136-143.

11 Gumperz, John J. "Types of Linguistic Communities". Anthropological Linguistics, Vol. 4, No. 1 (Jan., 1962): 28-40. pp. 31.

12 למשל: שיר וגיתית. "תותית פותחת על החדשות". YouTube, 10.10.2015. YouTube. אינטרנט. 23.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=wsyQ-WIffcs>>

כופה חלוקה דיכוטומית (הומו/הטרו) על מציאות של קשת של תשוקות והזדהויות מיניות ומגדריות, הוא מתעלם מתרומתן של קבוצות אחרות (בעיקר נשים טרנסיות) לאוחצ'ית ולבסוף, הוא כולל הנחה סמויה כי כל מי שמזדהים כהומואים שותפים לאותה קבוצה סוציולוגית – הנחה שמתעלמת מפערים מעמדיים, אתניים, לאומיים, גיליים וגאוגרפיים.¹³

גם אם ננטוש את הניסיון להגדיר את האוחצ'ית כסוציולקט של הומואים דוברי עברית בישראל, עדיין יהיה לא פשוט למצוא קבוצה סוציולוגית העונה לדרישותיו של גאמפרז. יכול להיות שבעבר, מטעמי אי קבלה בחברה הכללית, יצרו קהילות חורגות מבחינה מינית ו/או מגדרית קהילות לשוניות שהתאימו להגדרתו של גאמפרז, אך נדמה לי שלאור ריבוי האתרים, הדוברים והזהויות שבהן מופיעה אוחצ'ית בישראל היום, קשה להניח שקהילות כאלה מקיפות את כלל דוברי האוחצ'ית. מסיבות אלה אני מעדיף את המושג "קהילת דיבור" כפי שהוגדר על ידי האנתרופולוג הלשוני האיטלקי, אלסנדרו דורנטי. דורנטי זונח, למעשה, את הניסיון להגדיר קהילות דיבור כמושא למחקר, ומשתמש במושג ככלי אנליטי. להגדרתו, קהילת דיבור היא תוצר פעילויות התקשורת שקבוצה מוגדרת של אנשים שותפה לה.¹⁴ בעקבות דורנטי ולבון, אני רוצה להציע מהלך מורכב: האוחצ'ית, לשיטתי, היא עגה המזוהה עם גברים הומואים נשיים. זהו, למעשה, אינדקס חברתי המצביע על דימוי מסוים של הומוסקסואליות, שהוא במידה מסוימת דימוי אידאלי, שלא בהכרח מתקיים במציאות במלואו. האינדקס כולל מרכיבים פרוזודיים, מורפולוגיים, פונולוגיים ולקסיקליים, המזוהים בציבור כ"הומואיים" או כנשיים. קהילת הדיבור שאליה אני מבקש להתייחס כוללת את כל הדוברות והדוברים שעושים שימוש מודע באינדקס הזה. המודעות העצמית לשימוש באוחצ'ית מבדילה אותה מסוציולקטים אחרים (מעמדיים או אתניים, למשל), שאמנם עשויים לכלול מרכיבים מודעים, אך בדרך כלל אינם כאלה.

מתדולוגיה ותיאור הקורפוס

המחקר שערכתי ביקש לאתר את הדוברים והדוברות המשתמשים באוחצ'ית ולבנות קורפוס של השימושים האלה. כפי שציינתי קודם, לא נכנסתי לשדה בפעם הראשונה כחוקר, אלא הייתי משתתף פעיל בו בטרם בחרתי לכתוב עליו מחקר אקדמי. מיצוב זה שימש אותי בתהליך האיתור, בבניית הקשר עם האינפורמנטים וכן נתן לי מפתחות להבנת השפה שחוקר שאינו חלק מהשדה אולי היה מתקשה יותר לאחוז בהם. הקורפוס שבניתי כולל הקלטות של שיחות וראיונות שערכתי עם אינפורמנטים שהעידו על עצמם שהם דוברי אוחצ'ית (כולם גברים לא סטרייטים) וכן התכתבות בקבוצת פייסבוק שהקמתי ("מלרלות לטובת המדע") והזמנתי אליה דוברים מפרופיל דומה. בשני המקרים האלה, הדוברים ידעו שמטרת השיחה או ההתכתבות היא תיעוד השימוש שלהם באוחצ'ית, כך שניתן לסווג את סוג המקורות האלה כ"פרפורמנס", כלומר כזירות שבהם הדוברים "משחקים תפקיד". תחת הכותרת "פרפורמנס" כולל הקורפוס גם קטעים מבוימים של ממש -

---

13 בהקשר הזה מעניין לציין כי בשיחה עם צעירים מהפריפריה הם טענו שהאוחצ'ית שהם מדברים שונה מהאוחצ'ית התל-אביבית, מה שמעיד כי דוברי אוחצ'ית אינם נכללים בהכרח בקבוצה סוציולוגית לכידה.

14 Patrick, Peter L. "The Speech Community". The handbook of language variation and change, edited by J. K. Chambers, Peter Trudgill, and Natalie Schilling-Estes. Malden, MA, Oxford, and Garitón, Australia: Blackwell, 2004. pp. 573-599.

מערכונים ששודרו בטלוויזיה או שהועלו ליוטיוב ותיעוד של מופעי דראג, וגם פוסטים בפייסבוק של הדף "מחיות השפה הנשית", הכותב באוחצ'ית באופן מוצהר ("עלה לך מ'הומואית ספרותית"? כולם מתקדמים ואת חשה ויאג'ה? משפחת אין גבול פחיית השפה הנשית מביאה לך את כל חידודי הלשון ועונה על כל השאלות".¹⁵ לעמוד אחראית קבוצה בשם "משפחת אין גבול", האחראית גם לסדרה של מערכוני יוטיוב פופולריים באוחצ'ית). אלה כמובן סוגים שונים של פרפורמנס, המחייבים רמות שונות של הכרות עם האוחצ'ית, כתלות בקיומו או בהעדרו (וכן בטיבו) של תסריט.

בנוסף, כולל הקורפוס גם מקורות שניתן לסווג כתקשורת אלקטרונית: פוסטים בפייסבוק (של אנשים פרטיים ושל ליין המסיבות לגייז "דרעק"), תכתובות דואר אלקטרוני והתכתבויות באפליקציית המסרים המיידיים וואטסאפ. בכל המקורות האלה השימוש באוחצ'ית נעשה באורח ספונטני, ללא בקשה מוקדמת מצדי. הפרק הראשון בעבודה יוקדש לניתוח לשוני של הקורפוס. אסקור כמה מהתופעות המרכזיות שמצאתי בו ואנסה להציע להן ניתוח פרגמטי. הפרק השני יעסוק בניתוח תרבותי של השפה: הוא יקשור בין האוחצ'ית ובין אסתטיקת ה"קאמפ" וישתמש בתובנות שצמחו בתחום הלימודים הקוויריים ככלי לניתוח תרבותי של השפה.

אני תקווה שהקוראת תמצא עניין בעבודה וכי היא תפתח צוהר לכיווני מחקר חדשים הקשורים ללשון הקהילה הגאה בישראל.

---

15 תיאור עמוד הפייסבוק "משפחת אין גבול - מחיות השפה הנשית". אינטרנט 23.2.2016. N.p., n.d. Facebook.

<www.facebook.com/AinGvulFamily>

פרק א': ניתוח לשוני של הקורפוס

בפרק זה אני מתעתד לסקור את התופעות הלשוניות המיוחדות את האוחצ'ית. הקורפוס שאספתי גדול ואיני מתיימר להציע ניתוח לשוני ממצה שלו. תחת זאת, אציג מספר תופעות שחזרו במקורות רבים.

תופעות פרוזודיות ופונולוגיות

התופעות הפרוזודיות המרכזיות המתוארות אצל לבון נוגעות לגובה הצליל (pitch). לבון מדד את גובה הצליל הממוצע בדיבור של הומואים ולסביות בעלי עמדות פוליטיות שונות ביחס לקהילה הגאה (עמדות אסימילטיביות אל מול עמדות רדיקליות) כאשר הם מביעים את דעתם על נושאים הקשורים לקהילה הגאה וכאשר הם מספרים על דברים אחרים. את ממצאיו הוא קושר למיצובם או לעמדותיהם ביחס לזהותם המינית של הנחקרים.¹⁶ לעומת לבון, אני לא מדדתי את גובה הצליל של האינפורמנטים שלי במספרים מוחלטים. עם זאת, הבחנתי שאצל דוברים רבים היו עליות נקודתיות ניכרות בגובה הצליל ביחס לשאר הדיבור שלהם. לעתים העלייה בגובה הצליל לוותה בעלייה בעצמת הקול. פעמים רבות נראה כי העלייה בגובה הצליל לא היתה מודעת או מכוונת, אך בפעמים אחרות – בעיקר כשהיא לוותה בעלייה בעצמת הקול, בהארכת התנועה, בשינויי הגייה (כפי שאפרט בהמשך) ו/או בלקסיקון אוחצ'י – היה ברור למדי שמדובר בעלייה מכוונת. הנגנה היא אמצעי המשרת מטרות פרגמטיות שונות. מחקר קודם על הנגנה בעברית ישראלית דבורה, תיעד עלייה חדה בגובה הצליל כמסמנת תדהמה או הפתעה.¹⁷ גם בקורפוס שתיעדתי אני קיים שימוש כזה, לצד שימושים נוספים. להלן כמה דוגמאות מתוך הקורפוס המדגימות שימושים פרגמטיים שונים בעלייה בגובה הצליל (ההברות שבהן יש עלייה חדה בגובה הצליל מודגשות):

ב: בן כמה הוא?

ד: 22.

ב: באמת? הוא רק בן 22? אוי אז הוא טרי...

ד: בייבי! זה בייבי.

ב: אני לא יכולה יש בינינו יחסי מרות מה זה...

א: מי זאת?

ד: אה, את מעבידה שלו?

בדוגמה הזאת ניתן להבחין בעלייה בגובה הצליל להבעת תדהמה או הפתעה ("אה, את מעבידה שלו?"), אך גם להדגשה ("בייבי!").

עם זאת, העלייה בגובה הצליל אינה מוגבלת להבעת תדהמה או הדגשה. דוגמה נוספת ממחישה כי הדוברים משתמשים בה באופן יצירתי ובשילוב עם מאפיינים פרוזודיים נוספים:

ד: המחקר הוא כזה – אני לומד בתכנית "אופקים".

16 Levon, Erez. Language and the Politics of Sexuality – Lesbians and Gays in Israel. Great Britain: Palgrave Macmillan, 2010. pp. 91-129.

17 Ozerov, Pavel. "Intonation: Israeli Hebrew." Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics. Edited by: Geoffrey Khan. Brill Online, 2016. Reference. 27 February 2016

מ: אוקיי.

ד: שזאת כביכול תכנית המצטיינים של ה B.A. משהו, שיט כלשהו.

מ: אמהם.

ד: אהההמ...

מ: זה לא כדאי שיצוטט אחר כך, אבל לא חשוב.

במקרה הזה, לעלייה בגובה הצליל הצטרפה גם הארכה משמעותית של ההברה "כך". המסר המתקבל מההנגנה ומהארכת התנועה הוא מסר של קלילות, כזה המבקש להפחית מחומרת ההערכה של אותו מבע עצמו לו היה נאמר בהנגנה "שטוחה" ובאורכי תנועות שווים.

דוגמאות אחרות משקפות הבעת התלהבות או קשר רגשי לנושא באמצעות העלייה בגובה הצליל. כך, לדוגמה:

[מונחים על השולחן פלייסמנטים עם הדפס של תותים]

ד: וואו! זה כמו ב... גן. (צחוק) הפלייסמנטים. (מגחך)

א: שום דבר לא אומר אההה... הרמות כמו פלייסמנט אהה...תותים.

ד: ווה! לא, מאמי זה רמה גבוהה מאוד!

גם בדוגמה הזאת הארכת התנועה הצטרפה לעלייה בגובה הצליל. דוגמה נוספת המביעה התלהבות ניתן למצוא בדיאלוג הבא:

ב: אני זוכרת שהייתי צעירה ושאלתי מישהי מה זה "מלרלרת", אז היא הסבירה לי ללרלרלרלרלר.

א: (מגחך) נכון.

ד: יש שיר כזה של דנה!

דוגמה אחרונה מדגימה את השימוש בעלייה בגובה הצליל ליצירת פרסונה השונה מהדובר ביומיום: [הדוברים פונים זה אל זה בשמות "שולה" ו"שולית", שמו בדויים המשקפים פרסונות של "נשים חזקות" להגדרתם]

נ: שולה, יש לי שאלה אלייך. איך הגעת לאן שהגעת?

ג: הגעתי.

נ: לא, נו, אני רוצה להבין, איך הגעת לאן שהגעת?

ג': הגעתי, הגעתי. פשוט הגעתי [המבע כולו היה בצליל יחסית גבוה]

למרות שקשה לפענח את השימוש המדויק בעליית גובה הצליל במקרה הזה, נדמה לי שההנגנה משמשת כאן להעברת מסר של הצטנעות מעושה, אולי אפילו של השתחצנות מוסווית, המתקשרת לסטריאוטיפ "הפולנייה". מעניין להבחין שבכל המקרים שיא העלייה בגובה הצליל מופיע בהברה המוטעמת במילה ובמילים שהדובר בחר להדגיש במשפט.

נוסף לעלייה בגובה הצליל, הבחנתי גם בתופעות הנוגעות למימוש העיצורים והתנועות באוחצ'ית. התופעה הראשונה היא מימוש הפונמה /x/ כחוכך לועי בקרב דוברים המממשים אותה בדרך כלל כחוכך וילוני. כאן

יש להפריד בין שני סוגים של מקורות בקורפוס. סוג אחד של מקורות שבהן חלה החלפה כזאת הוא המערכונים ששודרו בטלוויזיה וביוטיוב ובהם מככב השחקן אילן פלד, כשהוא מגלם כמה דמויות נשיות (דמותה של מירי פסקל בסדרות "אחד העם 1" ו"אחד העם 101" והדמות דנית/דניז שהחלה בסדרת פרסומות לחברת מזון). שתי הדמויות שהוזכרו לעיל מצטיינות במבטא "מזרחי", הכולל בעיקר את מימושה הלועי של הפונמה /x/ ואת מימושה הלשוני של הפונמה /r/.¹⁸ הגדרתי את המבטא כ"מזרחי" במרכאות, כיוון שאין פה ניסיון לחקות מבטא של עדה מסוימת, אלא להציג מראית עין של מזרחיות, אולי אפילו מזרחיות מוקצנת (לשם הדוגמה, בניגוד למבטאים רבים של בני עדות המזרח, המבחינים בין ח"ת הנהגית כחוכך לועי ובין כ"ף הנהגית כחוכך וילוני, פלד הוגה את שתיהן כחוכך לועי, שהוא העיצור המסומן כ"מזרחי"). במידה רבה, יש דימיון בין העובדה שפלד עוטה על עצמו פרסונה נשית ובין העובדה שהוא מאמץ מבטא "מזרחי". מבטא כזה מחריג את פלד מהדימוי הכל-ישראלי ההגמוני והופך את דמויותיו לבולטות. בנוסף, בציבוריות הישראלית מבטא כזה נתפס כהמוני וקשור לסטריאוטיפ ה"פרחה". ההמוניות הזאת משרתת את בנייתן של מירי פסקל ושל דנית/דניז כדמויות קומיות, פעמים רבות בניגוד שנוצר בין ההמוניות שהצופים מייחסים להן ובין הדימוי המתוחכם או הזוהר שהן מבקשות להציג.

בניגוד להחלפה הגורפת של האלופון הווילוני של /x/ באלופון לועי בדמויותיו של פלד, בהקלטות השיחות שערכתי עם האינפורמנטים היתה ההחלפה בין האלופונים נקודתית. לעתים היא היתה איזכור לאחת מדמויותיו של פלד, אך במקרים אחרים היא עמדה בפני עצמה. לדוגמה:

ד: פייר חשבת, שאני אפתח איזה... אני אשים איזה שלט ואני אגיד לכל ה... כל האוחצות

לבוא לדבר באוחצית בסמינר? יש מצב?

א: מה?

ד: שאני אביא שלט לסמ... אם אני אבוא לסמינר..

א: (מתפרץ) כן! (צחוק) אתה יכול לעשות סדנה! אתה יכול לעשות סדנת אוחצית.

ד: לא רוצה לעשות סדנה! אבל אני יכולה לשים שלט

א: כן,

ד: להגיד שיבואו ללרלר באוחצית ואני אקליט.

א: כן.

ב: מרחב בטוח ל...

ד: מרחב פתוח, ממי, פתוח.

ב: שמורת טבע.

המילה "פתוח" שהודגשה בטקסט נהגתה בדיקציה מודגשת ובח"ת לועית, בעוד המילה "פתוח" שבסוף אותו מבע נהגתה בהגייה "רגילה", בח"ת וילונית. המימוש הלועי משרת כאן מטרה פרגמטית מעניינת. החלפת

18 לדוגמה: תלמה דגני בוקר. "תלמה: נשנושי ברנפלקס - דנית בחוות בריאותא - הסרטון המלא." 11.6.2014. YouTube. YouTube. אינטרנט. 24.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=gT5Ew9y78QQ>>.

המונח "מרחב בטוח" במונח "מרחב פתוח" נושאת אפקט קומי, המתבסס על הדימיון הצלילי בין שני המונחים (למעשה, מדובר בזוג מינימלי, הנבדל רק בקוליות הסותם הדו-שפתי בראשית המילה). המילה "פתוח" נושאת קונוטציות מיניות, המנוגדות באופן חלקי למושג הבטחון. כך, המתח בין הדימיון הצלילי ובין הפער במשמעות יוצר אפקט אירוני משעשע. המימוש הלועי של /x/ במילה "פתוח", ממקד בה את תשומת הלב ומדגיש את המשמעויות המיניות שלה על ידי הדהוד של סטריאוטיפ "הפרחה".

דוגמה אחרת המשתמשת בדימוי האשה המזרחית היא הדוגמה הבאה:

מ: אם היה יום רביעי הייתי מבריז מהלימודים.

ד: כן?

מ: יש לי שיעור אחד שהוא במרכאות חובה, סטטיסטיקה. זה בסוף היום, בשש בערב. אז

כאילו...

ד: יאללה!

מ: נלך להסתובב, להסתובב, אני אפרק את כל חיפה ואני אבוא לפה.

המבע האחרון של הדובר מ', הכולל את המימוש הלועי של הפונמה /x/ במילה "חיפה", נאמר גם בצליל גבוה יותר ובעצמת קול רבה יותר. השילוב של כל אלה משרת את הניסיון של הדובר להציג פרסונה שונה מעצמו, קלילה ונועזת, תכונות המשויכות סטריאוטיפית לנשים מזרחיות בציבוריות הישראלית. הצגת הפרסונה הנבדלת משרתת אפקט קומי, שכן היא יוצרת אירוניה בין הצורה ובין התוכן (מדובר על הברזה מהלימודים באוניברסיטה כדי להשתתף בפעילות חינוכית, לא במסיבה).

אפקט קומי על ידי המימוש הלועי של /x/ נוצר גם במקרה נוסף:

ד: אממ.. והחלק השני הוא ניסיון להקליט אוחצ'ית, אההמ.. את האמת שאפשר לעשות אה..

כבר מ... מעכשיו, לצורך הענין.

מ: מה?

ד: לנהל את השיחה באוחצ'ית. יש פה מורכבות כיוון שזה רק שנינו ואין עוד אדם ש...

מ: וואי, זה היה יכול להיות מאוד מעניין, אבל אתה יודע, באין ציפור שיר...

ד: כן.

מ: גם תחת הוא זמיר.

ההגייה הלועית של המילה "תחת" ממקדת בה את תשומת הלב ומדגישה את הבוטות שלה. המימוש הלועי חורג מההגייה הישראלית הסטנדרטית, או ההגמונית, ומשתמש בסטריאוטיפ המזרחיות כדי להדגיש עממיות, המתפרשת כאן כבוטות. החריגה הזאת מקבילה לחריגה הלקסיקלית מהפתגם "הסטנדרטי" "באין ציפור שיר גם עורב יחשב לזמיר" ומעצימה אותה.

תופעה נוספת הכוללת מימוש לא סטנדרטי של עיצורים ותנועות היא קיומו של "מבטא אוחצ'י". המבטא כולל את מימושן המנוסף של הפונמות /t/ ו-/d/, כאשר /t/ לעתים ממומשת כ-[ts^h], וכן את מימוש התנועות /a/ ו-/u/ קרוב יותר לקדמת הפה מאשר במימושן האחורי הסטנדרטי (המימוש המדויק אינו אחיד, אבל לשם

הדוגמה, הפונמה /a/ מומשה לעתים כ-[æ] והפונמה /u/ כ-[i̯].

מה שקראתי לו כאן "מבטא אוחצ'י" אינו מבטא במובן הרגיל של המילה, כמובן. אף אחד מהדוברים, באף אחד מהמקורות, לא דיבר באופן גורף ב"מבטא" על כל מרכיביו. תחת זאת, בדומה לתופעות קודמות שתיארתי, נעשה בו שימוש במידות משתנות, לעתים אפילו שימוש נקודתי בלבד. סוג המקורות שבו נעשה השימוש הנרחב ביותר ב"מבטא האוחצ'י" היה מערכונים שהועלו כסרטונים ליוטיוב, במיוחד סדרת המערכונים הפופולרית של קבוצת "משפחת אין גבול" (האחראית, כזכור, גם לעמוד הפייסבוק המצליח "מחיות השפה הנשית").¹⁹ לעתים חרג ה"מבטא" מתחום השפה הדבורה וקיבל גם ייצוג אורתופונולוגי בכתב (המילה "תודה" נכתבה "צודה").

כיוון שאין מדובר במבטא ממש, אלא במבטא מאומץ ונקודתי, אני מבקש לראות בו אקט פרפורמטיבי שתכליתו לסמן את הדיבור באוחצ'ית עצמו. בעניין הפרפורמטיביות של האוחצ'ית ארחיב בהמשך. בינתיים, אני מעוניין לעמוד על טיב הבחירה בשינויים הפונולוגיים עצמם.

נישוף הסותמים המכתשיים וכן הגברת השריקות שלהם עשויה להתקשר בעברית לזהות "צפונבונית", כלומר זהותה של נערה או אשה צעירה מצפון תל-אביב, בת למעמד סוציאקונומי גבוה, אפנתית וחובבת שופינג. קישור דומה בין זהות כזאת ובין הדגשת השריקות עורכים גם כרמל וייסמן ואילן גונן במחקרם על עגת ה"פקצות", נערות ישראליות הכותבות בלוגים.²⁰ הדגשת עיצורים שורקים ומעתק תנועות אחוריות לקדמת הפה מאפיינים גם את הדיאלקט הקליפורני באנגלית אמריקאית, המקושר באמצעות המדיה האמריקאית לדימוי ה"valley girl", הדומה לדימוי ה"צפונבונית" – נערה אמריקאית קלת-דעת וחומרנית מהמעמד הבינוני-גבוה. הבלשן האמריקאי, רוברט פודסבה, הציע כי שימוש במאפיינים הפונולוגיים של הדיאלקט הקליפורני, ובמיוחד במה שהוא מכנה "מעתק התנועות הקליפורני" (California Vowel Shift), על ידי גברים הומוסקסואליים כאשר הם משוחחים בינם ובין עצמם נועד כדי לבנות פרסונה קלילה וכיפית.²¹ זאת ועוד, מחקרים בפונולוגיה ניסויית מצאו כי גברים הומוסקסואלים אמריקאים נוטים אכן להדגיש עיצורים שורקים (ובמקרה מסוים אחד, גם עיצורים סותמים) וחלקם נוקטים בחלק ממעתק התנועות הקליפורני. מחקרים נוספים תיעדו קשרים, לא תמיד מובהקים, בין מימושים בלתי-סטנדרטיים של הפונמה /s/ ובין זיהויים של השומעים את הדובר כהומו.²² כל אלה עשויים להסביר את מאפייניו הפונולוגיים של "המבטא האוחצ'י", המצביעים, לדעתי, על הניסיון להציג פרסונה קלילה, קוסמופוליטית, בעלת יוקרה, נשית, אולי אפילו "הומואית" במופגן.

תופעות מורפולוגיות

התופעה המורפולוגית הבולטת ביותר שניתן להבחין בה באוחצ'ית היא השימוש במוספיות ייחודיות. המוספית

19 <https://www.youtube.com/user/AinGvulFamily>

20 וייסמן, כרמל ואילן גונן. עברית אינטרנטית. ירושלים: כתר ספרים, 2005. ע"מ 54-55.

21 Podesva, Robert. "The California Vowel Shift and Gay Identity". American Speech 86, 1 (2011): 32-51.

22 Munson, Benjamin. "Lavender Lessons Learned; or, What Sexuality Can Teach Us About Phonetic Variation".

American Speech 86, 1 (2011): 14-31.

המזוהה ביותר עם האוחצ'ית היא המוספית הסופית -אז' ([aʒ-]). מוספית זו הופיעה בכל סוגי המקורות שבדקתי. כך, למשל, היא הופיעה בשיחות שערכת באוחצ'ית עם האינפורמנטים שלי:

ב: מה זה מידורי?

ד: זה ליקר מלון

א: כן. המקורי זה ליקר מלון. זה חיקוי. חיקויאז'.

לעתים, הופיעה המוספית במקום העיצור האחרון של המילה, כאשר התנועה במוספית מתלכדת עם התנועה בהברה האחרונה של המילה. למשל:

א: לא, אני פשוט לחוצה מהסמינר זה לא קשור.

ד: אההה, מהסמינאז'. מדוע?

במקרה אחד עוותה המוספית:

ד: אני גם נוסעת לאנטישמיה

(...)

א: מה? פיי! איפה?

ד: בברלאנז'

המילה "ברלאנז'" היא צירוף של שם העיר "ברלין" + המוספית "-אז'". גם כאן היתה התלכדות של התנועה במוספית עם התנועה האחרונה במילת הבסיס, התלכדות שלמעשה החליפה את תנועת ה-/i/ המקורית בתנועת ה-/a/ של המוספית. עם זאת, העיצור האחרון במילה נשמר והוכנס אל תוך המוספית. עיוות כזה של המוספית נעשה, ככל-הנראה, כדי למנוע טשטוש של משמעות מילת הבסיס. אין בידי מספיק מקרים כדי לנסח כלל גורף, אבל אני משער שדוברים ייטו לשמור על העיצור האחרון כחלק מהמוספית במקרים שבהם המוספית מחליפה גם את התנועה האחרונה במילה. במלים אחרות, אבדן של התנועה והעיצור האחרונים במילת הבסיס עלולים לטשטש את משמעות המילה יתר על המידה, כך שדוברים יעדיפו לוותר על שלמות המוספית כדי להיות מובנים.

המוספית נמצאת בשפע גם בדיאלוגים באוחצ'ית בסדרת הטלוויזיה "אמא ואבאז", העוסקת בזוג הומואים המגדלים ילד עם אשה הטרוסקסואלית. אחד השימושים היצירתיים שנעשו במוספית הזאת במסגרת הסדרה הוא הניכוס האוחצ'י שנעשה לשיר "שש עשרה מלאו לנער" של גבי שושן. בדיאלוג, שיזכה לכותרת "בגדי הפרוחצ'ה החדשים", מושרת השורה הפותחת של השיר כך: "שש עשרה מלאו לנער ולבו המאז'...",²³ כאשר המילה "המה" זכתה גם להדגשה פרוזודית ולליווי בשפת הגוף.

גם סדרת מערכוני היוטיוב סביב דמותה של תותית, שהוזכרה במבוא, משופעת בשימוש במוספית הזאת: "...היא שמה בצידנית את הרעב של עצמה, והילדות אוכלות עם הכינים, אוכלות להם מול

23 HOT. "בגדי הפרוחצ'ה החדשים - מתוך אמא ואבאז 9". YouTube, 21.6.2013. <https://www.youtube.com/watch?v=BjDrIRYnCAc>. אינטרנט. 26.2.2016.

הפרצוף, ככה, את הלחמג'ון, בלי בושה. ביס אחרי ביס מול הפרצוף שלהם. בפנים! והם צמות, הם בצום! וזה לא יום כיפואז'! זה לא הזמן! ואיך היא שרה יפה! יש לה קול טוב. קול פעמונאז'. לוקחת בדילוגאז' את כל השופטות באקס פאקטור.²⁴

בדוגמה הזאת ניתן לראות כי השימוש האקסטנסיבי במוספית מחליף לעתים צורנים אחרים, כמו את צורני הריבוי במלים "פעמונאז'" ו"דילוגאז'". שתי המלים האלה מופיעות בהקשר הזה כחלק מביטוי ("קול פעמונים" ו"לוקחת בדילוגים", בהתאמה), כך שהדוברת יכולה לסמוך על הנטייה של המאזינים להשלים את הביטוי ובכך להחליף צורן הנושא משמעות תחבירית במוספית -אז', שאינה נושאת משמעות כזאת. החלפה של צורן הריבוי במוספית -אז' נכחה גם בדוגמאות רבות בקבוצת הפייסבוק שפתחתי, "מלרלות לטובת המדע". דוגמה אחת מייצגת היא המשפט:

"אני קמה לי בבוקר אחרי ליל הוללות במילואז', והסדירניק שהתנחל על המיטה מעלי הוא פשוט לארד מהאגדות, כולי רעידות עוד שניה איכילוב. ואז נזכרת שהוא ילד בן 18".

לצד המוספית -אז' קיימות גם המוספיות "וש" (-uʃ) ו"-וץ" (-uʃ), כאשר המוספית "וש" שכיחה הרבה יותר. מוספיות אלה נמצאות בהקשרים דומים לאלה שבהם נמצאת המוספית -אז' ומתנהגות באורח דומה מבחינת השרשור למילת הבסיס. כלומר, לפעמים מילת הבסיס מופיעה בשלמותה ולפעמים התנועה במוספית מחליפה את התנועה בהברה האחרונה של מילת הבסיס, בנוסף להשמטת העיצור האחרון. כך, למשל, אפליקציית ההיכרויות לגיז "גריינדר" תופיע כ"גריינדוש". במקרים מסוימים, קיימת השמטה של חלקים משמעותיים יותר ממילת הבסיס. למשל, הרשת החברתית "אינסטגרם" הופיעה כ"אינסטוש". בשונה מהמוספית -אז', המוספיות -וש/-וץ' לא החליפו צורנים אחרים.

המוספית "וש" אינה ייחודית לאוחצ'ית וכבר תועדה במחקרם של וייסמן וגונן על אודות העגה "הפקצית". וייסמן וגונן מזהים את מקורה של המוספית הזאת בשאילה מרוסית, דרך היידיש, שם משמשת מוספית דומה לציון חיבה. בפקצית, הם גורסים, משמשת המוספית -וש לציון חמידות, שהיא ערך בעיני הנערות המשתמשות בה.²⁵ להערכתני, בעקבות השימוש ה"פקצי" בה, הפכה המוספית -וש להיות מזוהה עם דיבורן וכתבתן של נערות ולכן חדרה לאוחצ'ית כסמן לדיבור נשי. המוספיות -אז'/-וץ' עשויות להיות התפתחות של המוספית -וש, שכמוה משתמשות בעיצורים השורקים כדי לסמן דיבור נשי (כפי שהוזכר בדיון הפונולוגי לעיל), אך בנוסף יוצרות בידול מהעגה הפקצית. המוספית -אז' עשויה גם לסמן יוקרה, תחכום וקוסמופוליטיות, בזכות הדימיון הצלילי שלה למילים צרפתיות שחדרו לעברית, כמו קילומטראז', פסאז' או מקיאז' (איפור).

יש להידרש לשאלה מדוע קיימות באוחצ'ית שלוש מוספיות שונות המופיעות בהקשרים דומים כל-כך. הסבר אפשרי אחד הוא הדינמיות והגיוון שבשפה. כעגה דבורה, האוחצ'ית מתפתחת במהירות. ניתן להבחין בהתפתחותה המהירה בפערים בין המילונים השונים המופיעים אחת לכמה שנים באינטרנט. מכל מקום, טיבם

24 שיר וגיתית. "תותית חושפת סוד". YouTube, 22.10.2015. YouTube, אינטרנט. 25.2.2016.

<<https://www.youtube.com/watch?v=wmYa65uli9k>>

25 וייסמן, כרמל ואילן גונן. עברית אינטרנטית. ירושלים: כתר ספרים, 2005. ע"מ 61-60.

של חידושים בשפה הוא להשחק ולהותיר רושם עז פחות מבעבר. לכן, ניתן להניח כי הגיוון במוספיות התפתח כמענה לסכנת השחיקה.

הסבר אפשרי נוסף הוא האפשרות לבידול משמעות בקיומן של כמה מוספיות מקבילות. מצאתי דוגמה אחת לכך בקורפוס שחקרתי: בידול המשמעות בין מילת הפרידה "ביוש" (ביי+וש), הנושאת משמעות חיובית ומשדרת פרסונה נערית וחמודה, לעומת "באוץ" (ביי+וץ) המשמשת להדגשת "עקיצה" של הדובר במאזין או לתיאור סיומה החד של סיטואציה שלילית. לדוגמה: "...חלחלה עולה בי כשנזכרת במראות הקשות בענף המודיעין, אמאאאאא ג'ובניקים במקלחת והעגלת חוגגת אין קץ, עשיתי באוץ' והלכתי לקרבות". (מתוך קבוצת הפייסבוק "מלרלות לטובת המדע").

עד כה תיארתי מוספיות סופיות, אך האוחצ'ית עושה גם שימוש יצירתי במשקלים, שהם מוספיות תוכיות. לעתים השימוש הוא במשקלים המקובלים בעברית התקנית, כמו, למשל, במשקל קָטֵל, ממנו נגזרות מילים כמו "סָתֵם" – וריאציה על "סתומה", בהוראת "טיפשה", או "רָסֵק" – לתיאור דבר מה חיובי מאד, שבאוחצ'ית ניתן לכנות גם בתואר "מרסק" ("אוחצ'יה, הפחוק שלך רסק. אנתנו חייבות דיסקוס. עשית לי פיטוטית עם ה- *Call For Participants* שלך"). משקל עברי נוסף שנעשה בו שימוש נרחב הוא קָטֵלֵת, בהוראתו כשם מחלה (לדוגמה, לכלוך יהיה "ג'יפֵת" ושומן או אדם שמן יהיה "עֵגֵלֵת", מילה המופיעה בציטוט שהשתמשתי בו להדגמת המילה "באוץ").

האוחצ'ית משתמשת גם במשקלים שאינם נמנים על משקלי העברית התקנית, כמו המשקל הערבי מְפֻעוּל (בינוני פעול של בנין קל הערבי) או במשקל השאול מערבית ומשמש בעברית הדבורה, קָטֵלָה (ממנו נגזרות מלות הסלנג העבריות "פְּרָחָה", "גְּלָבָה", "דְּפָקָה" ו"סִרְחָה"). כך, למשל, המקבילה האוחצ'ית ל"מחריד" עשויה להיות לחלופין "מְחָרוּד" או "חֲרָדָה" והמילה "פְּלָגָה" (מתוך "פלגמטית") תתאר אדם טיפש.

מבנה מורכב יותר, המשמש את האוחצ'ית להבעת הגזמה, הוא המשקל "קָטֵל מִן קָטֵל", המופיע במערכון "שיח אוחצ'ות", שהוא מערכון דראג מפורסם, בעל כמה ביצועים שהועלו ליוטיוב:

א: תגידי, איך ההוא, סומפט?

ב: סומפט? בירז של הלייף, פלגה! בור מארץ הבוראת, בִּירָז מִן בִּירָז, שְׂרִיר מִן שְׂרִיר, גמרה לי ת'בוד, בודי מחא כף.

(...)

ב: ואיך ההוא?

א: אל תשאל, אוחצ', נְשֵׁת, מְרָקֵט מִן מִירָקֵט, מרקיטה שלא היתה (...)²⁶

כפי שניתן להבחין, קיימת גמישות באשר לסדר ההופעה של הרכיבים במבנה, כל עוד המילה "מן" מופיעה כרכיב האמצעי. כמו-כן, כמו בתחדישים אחרים בעברית הישראלית המודרנית, קיימת גמישות באשר לכמות העיצורים המופיעים לפני או אחרי התנועה, ובלבד שבגרעין ההברה תהיה תנועה אחת בלבד, כך שאפשר

26 Levi, Avi. "Ohchot Talk - שיח אוחצ'ות - YouTube. YouTube, 8.2.2009. Web. 27.2.2016.

<<https://www.youtube.com/watch?v=L71A7qdLthU>>.

לתאר את מבנה הצירוף כ- CVC min CVC, כאשר C מייצגת עיצור אחד או רצף של שניים או שלושה עיצורים. הגמישות הזאת נועדה כדי לשמר את רצף התנועות והעיצורים הקיים במילת המקור, בדומה לתהליך המתרחש בהתאזרחותן של מלים לועזיות במשקלי פועל עבריים, כפי שמתואר על ידי חוקרת הפונולוגיה אותי בת-אל.²⁷ במקרה אחד, כאשר חוקי הפונוטקטיקה הקשו על הדובר להגות את רצף העיצורים /ikt/ נוספה לביטוי הזה תנועת עזר (/merket/).

בטקסטים הכתובים באוחצ'ית הופיעה מעין-מוספית מעניינת נוספת: במלים שהסתיימו בתנועת /a/ הוחלפה לעתים האות ה"א באות עי"ן, לפעמים בהכפלה שלה. הרידוגמה מייצגת מתוך התכתבות במסדרים מידיים:

א': אפשר לקבל קצת פרטים על המחקר שלך?

זה קשור לשואה?

כי אני קצת פטישיסטית בעניין הזה.

ב': תגידי לה שכן! זה מחרמנותה ניצולים!

א': מתעעע על פרימו לוי בעקרון²⁸

או דוגמה נוספת, הפעם מתוך עמוד הפייסבוק של "מחיות השפה הנשית":

"עדיין גמורע מאתמול? חזרת ב 8 בבוקר מצ'יל שבו 40 פסיביות מרעו לך?²⁹"

המוספית הכתובה הזאת, שאותה אכנה "עי"ן הפורח", היא למעשה ייצוג אורתופונולוגי של "המבטא האוחצ'י" שעסקתי בו קודם. כמו תופעות אחרות בתקשורת כתובה, המפצות על אי היכולת לתווך איכויות פרוזודיות ופונולוגיות בכתב, גם "עי"ן הפורח" משומשת באותם מקרים שבהם היו הדוברים משתמשים במאפייני הפרוזודיים או הפונולוגיים של האוחצ'ית: עלייה בגובה הצליל, הפקת התנועה /a/ קרוב יותר לקדמת הפה, הארכת תנועה ו/או עלייה בעצמת הקול. הופעה של העי"ן בהכפלה נועדה לבטא ביצוע מודגש של המאפיינים האלה. ביצוע מודגש כזה משמש לא רק להדגשה, אלא גם לפעולת דיבור אוחצ'ית נפוצה, אך קשה להגדרה - "הרמות". בפעולת הדיבור הזאת המבע ה"מרים" נועד לא רק להעביר מידע, אלא גם לכינונה של אווירה קלילה, כיפית, מסיבתית ו/או נועזת (על פי ההקשר), שלפעמים מכונה באוחצ'ית "פורח" (מונח מעט רחב יותר וקשה להגדרה, הגזור מהמילה "פרחה"). הדובר ש"מרים", מציג אגב כך את עצמו בפרסונה קלילה, כיפית ונועזת, המתכתבת עם סטריאוטיפ ה"פרחה" הישראלי וכן עם דימויים מעולם המסיבות ההומואי.

תופעות סמנטיות

קשה לעסוק באוחצ'ית מבלי לציין את אחד ממאפייניה הבולטים: לקסיקון ייחודי. הלקסיקון תועד בבמות אינטרנטיות שונות וזכה אף לדיון אטימולוגי (למשל, במאמרה של עדי צור). אינני מתיימר לחדש או לתרום לדיון ה"מילונאי" על אודות האוחצ'ית. עם זאת, הייתי רוצה להצביע על כמה מאפיינים בדרכי היווצרותן של מלים אוחצ'יות שיש לתת עליהם את הדעת.

27 צוקרמן, גלעד. ישראלית שפה יפה, תל-אביב: עם עובד, 2008. ע"מ 99-98.

28 קבוצת הוואטסאפ "פחות או לא להיות", 2.3.2015.

29 עמוד הפייסבוק "משפחת אין גבול - מחיות השפה הנשית". אינטרנט 23.2.2016, n.d. 26.9.2014, *Facebook*.

תיעודים קודמים של הלקסיקון האוחצ'י כבר הבחינו בנוכחותן הגבוהה של מלים שאולות משפות זרות. התיעודים המוקדמים של האוחצ'ית (למשל אצל צור) הבחינו במלים רבות השאולות מערבית וכן במלים מצרפתית, מאנגלית, מספרדית, מגרמנית, מידיש ומלדינו. מן הסתם, שפות שלדוברי האוחצ'ית הישראלים היה מגע עמן. בקורפוס שאני תיעדתי יש נוכחות למלים שאולות משפות אלה, אך השפה המרכזית שממנה נשאלו מלים חדשות היא ללא ספק אנגלית. סיבה אפשרית לכך היא שלדוברים בימינו יש פחות מגע עם שפות שאינן עברית או אנגלית.

מעניין להבחין שלפעמים דרך השאילה של מלים לאוחצ'ית מלווה בקיצורן - למשל, המילה usually נקלטה באוחצ'ית כיוז', ירושלים מכונה ג'רוז' כקיצור ל-Jerusalem ו-illusion קוצרה לאילוז'. מוטיווציה אפשרית לקיצור היא האפשרות לסיים את המילה בעיצור שורק, בהמשך לנטייה האוחצ'ית להדגשת העיצורים השורקים שעסקתי בה קודם.

תופעה מעניינת נוספת הקשורה לדרך גזירתן של מלים באוחצ'ית היא הנטייה לאמץ מלים קיימות מעברית או מאנגלית, תוך שינוי של חלק מהתנועות במילה (ולפעמים גם תוך שינוי משמעותה). עסקנו כבר בשימוש במשקלים השונים, הקולטים שורש עברי (או שורש דנומינטיבי משפה זרה או ממילה אוחצ'ית אחרת) וגוזרים ממנו שם בעל תנועות ייחודיות לאוחצ'ית. דרך נוספת לשאילת מילים באוחצ'ית היא שינוי אקראי יותר, שלא על בסיס משקל מסוים, של תנועות מילת המקור. דוגמה אחת לכך היא כינוי האוחצ'י של אתר ההיכרויות לגייז "אטרף", "אוטרוף". דוגמה נוספת היא המילה האנגלית lord המתקיימת באוחצ'ית בעיקר בווריאנטים "לירד" ו"לארד". קיומם של כמה וריאנטים מונע אולי מרצון להתנגד לשחיקת החידוש שבמלים, אבל אולי גם מרצון להשתעשע בשפה, להוכיח בקיאות ושליטה בה ולתרום לאווירה הקלילה שהיא משדרת.

יש לעמוד על עצם השימוש בלקסיקון אוחצ'י ייחודי. יכול להיות שבעבר היה לאוחצ'ית שימוש כ"שפת סוד" של הומואים, שסיפקה בטחון אל מול חברה שמרנית ובלתי מקבלת. אני סבור שאין זה המצב בימינו. הסבר אפשרי לשימוש בלקסיקון הייחודי הוא הרצון להשתייך לקהילה, שהשימוש בלקסיקון הוא "כרטיס הכניסה" אליה. מוטיווציה נוספת עשויה להיות קשורה בזהות - השימוש בלקסיקון ייחודי עשוי לשמש כאינדקס רב עצמה המצביע על הדובר כבעל פרסונה הומואית ספציפית (בעניין הזה מעניין להזכיר שוב כי כאשר ראייתני אינפורמנטים מהפריפריה הם הצביעו על הלקסיקון האוחצ'י השונה שלהם כעדות לזהותם ההומואית הלא-תל-אביבית). הסבר אפשרי שלישי הוא ששימוש מרובה ומדויק בלקסיקון ייחודי משרת את הדוברים לסימון עצמם כבעלי שליטה באוחצ'ית, סימון שעשוי לזכות את הדוברים בסטטוס חברתי במעגלים דוברי אוחצ'ית.

תופעות תחביריות

התופעה התחבירית הנפוצה ביותר באוחצ'ית היא החלפת מין דקדוקי זכר בנקבה והעדר עקיבות בהתאמת המין של שמות עצם ושמות תואר. אימוץ לשון נקבה על ידי דוברים גברים ביחס לעצמם ובפנייה לבני שיחם (מה שמכונה באוחצ'ית "לדבר על הנש" או "לדבר על הנוש") הוא אחד הסמנים המובהקים ביותר לכך שהשיחה מתנהלת בסביבה הומואית בכלל ובאוחצ'ית בפרט. "דיבור על הנש" היה נוכח באופן גורף בכל

המקורות בקורפוס. עם זאת, המקורות היו שונים זה מזה במידת העקיבות בשימוש בלשון נקבה. במקורות שבהם הדובר הציג פרסונה נשית באופן חד ומופגן (למשל, בדמויותיו של אילן פלד כדנית/דניז או כמירי פסקל ובמערכון הדראג "שיח אוחצ'ות") היתה עקיבות גדולה בהתייחסותו של הדובר לעצמו בלשון נקבה. עקיבות כזאת אכן מתאימה לסיטואציה שבה אדם מגלם דמות ממין אחר.

מצב מורכב יותר מתקיים במקרה שבו הדובר מציג פרסונה נשית (או "הומואית") שאינה נבדלת באופן חד ממנו עצמו. חלק מהאינפורמנטים שלי הציגו עמדה כמו-תאטרונית כאשר דיברו "על הנש" ואימצו לעצמם שמות נשיים. במקרה אחד נאמר בבירור שמדובר בדמות שהיא שונה מ"האני האמתי" של הדובר ("בעקרון, הדמות של שולה (...)) אם מדברים על שולה, אני כרגע מדבר בתור ג', אם אנחנו מדברים על שולה, שולה היא אשה כזאת חזקה, עשירה...") ובמקרה הזה אומץ שם נשי ישראלי גנרי ("שולה"). במקרים אחרים, השמות שאומצו בדיבור "על הנש" היו נישוי של השמות המקוריים של הדובר (למשל, "מתן" הפך להיות "מתנה") ובהם נערכה הפרדה חדה פחות בין הדובר ובין הפרסונה הנשית שלו.

טשטוש הגבול בין הפרסונה הגברית ובין הפרסונה הנשית של הדוברים התבטא במעברים בין דיבור בלשון זכר ובין דיבור בלשון נקבה תוך כדי דבריהם. פעמים רבות אותו הדובר הביע בשיחה רצף של מבעים, שהתקיימה בהם תחלופה גבוהה בין שני סוגי הדיבור האלה. למשל:

ד: ממי, אני לא שוכבת בדייט ראשון!

(ב' צוחק)

א: אני לא עושה דייט בסקס ראשון.

ד: (מגחך) זה גם נכון.

א: מה?

ד: הוא מהמם, פשוט זה לא זרם, לא יודע.

עירוב דומה של דיבור בלשון זכר ובלשון נקבה נוכח גם בפנייה בגוף שני. למשל:

נ: טוב, ג', בסדר. אני כבר אתקשר אליך, אל תדאג. אני אתקשר אליך ואנחנו נסדר פה את ה...
ה...

ג: לא, אבל השיחה הזאת מעניינת אותי

נ: מה, נו, אז אל תנתק. מה. כזאת לא החלטית.

וכן בגוף שלישי. לדוגמה:

א: כל פעם אותו סיפור. מישי מעוניינת בדך אז את לא מעוניינת בה

ב: סיפור חיי. אבל מתי עוד היה סיפור כזה?

ג: את צריכה מישהו שיבוא ויזרוק עליך זין. רק ככה את מתעניינת

ב: מתוקההההה אם לא שמת לב היא זרקה עלי זין. לא עזר.³⁰

מעניין לציין כי השימוש בלשון נקבה לגוף שלישי לא מוגבל לשיחה על אודות נשים או הומואים, אלא נוכח גם

30 התכתבות בקבוצת הוואטסאפ "פחות או לא להיות". 3.3.2015.

בשיחה על אודות גברים הטרוסקסואלים. עוד מעניין להבחין כי הטשטוש המגדרי לא עוצר בדמויות אדם. במקרים מסוימים חלה החלפה של צורן הריבוי הזכרי בדרך כלל "ים" בצורן "ות" ולפעמים גם בצורן הערבי "את" (למשל, "שקלים" מכונים באוחצית פעמים רבות "שקלאת"). במקרים אחרים, לא היה שינוי בצורן הריבוי, אבל שם התואר שהשלים את שם העצם הזכרי היה נקבי. בדוגמה הבאה ניתן לראות את שתי התופעות:

"היום אני רוצה לדבר על האחת והיחידה – **תופות!** טרללליי – אוויטה ליברמן! המתוקה!"

(...) במקום הניטים המכוערות האלה, שימי פטוניה בשערות. תעשי לנו חשק! תפסיקי לחלק

עונש מוות לכולם".³¹

הדיבור "על הנש" זכה לביקורת פמיניסטית, שגרסה שהשימוש הפרגמטי בו הוא שימוש מיזוגיני – ייחוס תכונות של שוליות, טפשות או עממיות לבן השיח של הדובר. על אף שאני מסכים שזה שימוש פרגמטי אפשרי, נדמה לי שקשה לשים בסל אחד את מגוון הסיטואציות הגדול מאד שבהם יש שימוש בלשון נקבה באוחצית. להבנת, הדיבור "על הנש" מתכתב עם מלאי גדול של דמויות סטריאוטיפיות או ארכיטיפיות נשיות, ביניהן דמויות בעלי מאפיינים שליליים ("פולנייה" או "פרחה", אם כי לעתים דווקא נעשה ניכוס מעצים לכינוי פרחא בשיח האוחצ'י) וגם דמויות של נשים חזקות (דמות ה"דיווה", למשל). אני סבור שמלאי הדמויות האלה משמשות מעין "בנק" שמתוכו דוברי האוחצ'ית שואבים דימויים של נשיות, המשמשים אותם לכינון פרסונה נשית. קצרה היריעה מדיון מעמיק בחשיבות כינון הפרסונה הנשית בתרבות ההומואית (ובנוסף, דרוש לכך מחקר אנתרופולוגי רציני), אך אציין שבין התכנים הנוכחים בקורפוס שחקרתי ניתן למצוא גם דיון על טיב נשיותם או גבריותם של הומואים, כאשר הבחירה לדבר באוחצ'ית בדרך-כלל מעידה על אימוץ חיובי של פרסונה נשית. לעתים אימוץ כזה מקביל לשלילת הלגיטימציה לקיומן של פרסונות הומואיות המזדהות עם הגבריות ההגמונית. דוגמה טובה ניתן למצוא בעמוד הפייסבוק של הליין הגאה "דרעק":

"הדרעק מודיע בזאת כי הוא רץ ברשימה עצמאית לכנסת ה-19 של מדינת ישראל. מועמדים

מכל גווי הקשת מוזמנים להציג את מועמדותם, חוץ מ"גבריות" שהן הומואיות בנטייה בלבד,

מהם כואב לנו הכוס".³²

לסיכום, בפרק זה הצעתי ניתוח לשוני לקורפוס שחקרתי. הדיון במשמעויות הפרגמטיות של המאפיינים הלשוניים חרג לעתים לניתוח חברתי ותרבותי, שכן קשה להפריד בין התחומים הללו. בפרק הבא אציע ניתוח תרבותי מעמיק ושיטתי יותר של האוחצ'ית.

31 שיר וגיתית. "תותית פותחת על ליברמן". YouTube, 1.11.2015. *YouTube*. אינטרנט. 29.2.2016.

<<https://www.youtube.com/watch?v=2uHAe9sefCI>>

32 עמוד הפייסבוק "דרעק". אינטרנט 23.2.2016. 28.11.2012. *Facebook*. N.p.,

פרק ב': ניתוח תרבותי של האוּחצ'ית

בפרק הקודם סקרתי מאפיינים לשוניים מרכזיים של הקורפוס שחקרתי וניסיתי להציע להם הסברים פרגמטיים. בפרק הקרוב אני מעוניין להרחיב את המבט ולהציע פירוש תרבותי ללשון. אתחיל בניתוח האוּחצ'ית דרך מושג ה"קאמפ". "קאמפ" (Camp), כשם עצם, נזכר לראשונה במילון אוקספורד האנגלי בשנת 1909, ושואב ככל הנראה מהפועל הצרפתי "se camper" - "להעמיד פנים; להתנהג באורח מוגזם". במובנו המודרני, התפרסם המושג בסיפור "העולם בערב" של הסופר ההומוסקסואל הבריטי, כריסטופר אישרווד. בעת פרסום הספר, בשנת 1954, המונח כבר שומש בקרב חוגים ההומוסקסואליים כדי לתאר התנהגות חסרת טעם באופן מוגזם ומופגן, אך אישרווד מבחין בין שימוש זה (אותו הוא מכנה "Low Camp") ובין מה שהוא לגבי דימוי מובנו העמוק והמהותי של הקאמפ ("True High Camp") - אותו יסוד חמקמק וקשה להגדרה, העומד בבסיסם של הבארוק והבלט. וכך כותב אישרווד: "בבסיסו של הקאמפ הגבוה מונחת תמיד רצינות. (...). אתה מביע את מה שהוא באופן עקרוני רציני, באמצעות כיון, העמדת פנים ולאגנטייות".³³ הפילוסופית וחוקרת הספרות סוזן סונטג, כתבה מעט אחר-כך, בשנת 1964, את הטקסט הידוע ביותר הקשור למושג זה - "הערות על 'קאמפ'". להגדרתה, קאמפ הוא סוג מסוים, בלתי טבעי, של רגישות. "...מהות הקאמפ", היא מוסיפה, "היא אהבתו ללא-טבעי: למלאכותי ולמוגזם".³⁴ בעוד אישרווד וסונטג כאחד הותירו את הקאמפ בקצוות פרומים וללא הגדרה חדה, ניסה הסופר הבריטי, מארק בות', לספק הגדרה כזאת: "להיות 'קאמפ' פירושו להציג את עצמך כמחויב לשולי, במחויבות הגדולה יותר ממעלותיו של השולי".³⁵ כלומר, לדעת בות', דברים שניתן להגדירם כקאמפ יהיו בהכרח שוליים וחסרי טעם באופן מודע. בכך בות' מהדהד את הגדרתו של אישרווד ל"קאמפ נמוך". ננסה, אם כן, לערוך סינתזה בין ההגדרות השונות. לצורך דיוננו כאן, אגדיר את הקאמפ כסגנון אסתטי שבו הצורה חשובה מהתוכן, ושמתיקיים בו מתח אירוני בין צורה אלגנטית, מתוחכמת, מפוארת או תאטרלית באורח מוגזם ובין תוכן פשוט, המוני או שולי במודע. בנוסף, קאמפ יכול להיות גם רגישות, המזהה מתח אירוני בין צורה תאטרלית ומוגזמת לתוכן שולי או חסר טעם גם באובייקטים או בהתנהגויות שלא עורכים את ההנגדה הזאת במודע.

מקובל לזהות את הקאמפ עם התרבות ההומואית. אישרווד מתייחס לכך בסיפורו, סונטג ממקמת את ראשית הקאמפ בקליקות של הומואים בלונדון של המאה ה-18 ובות' מצביע על נשיות והומוסקסואליות כעל תכנים נפוצים בקאמפ בזכות שוליותם. אחד הטקסטים המרכזיים שנכתבו על הקשר בין קאמפ ובין הקיום ההומואי הוא "קאמפ ורגישות הומואית" לחוקר הקולנוע, ג'ק בבושיו. בבושיו טוען שחויית החיים ההומואית, על

33 Isherwood, Christopher. "From The World in the Evening". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 51. תרגום שלי.

34 Sontag, Susan. "notes on 'Camp'". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 53. תרגום שלי.

35 Booth, Mark. "Campe-Toi! On the Origins and the Definitions of Camp". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 67. תרגום שלי.

החריגות והדיכוי שבה, מעצבת סוג מסוים של רגישות, שדרכה הומואים חווים את העולם. זוהי, כמובן הכללה והפשטה, אך גם אם קיים מגוון גדול בחוויות החיים של הומואים במקומות שונים ועל פני חיתוכים שונים של מעמד, קבוצות אתניות, לאום וכיו"ב, נדמה לי שאבחנתו של בבושיו שימושית לפחות כדי לתאר את אותם מעגלים שמהם צומחת תרבות הומואית במובהק, שהם מעגלים המשתתפים ביצירתה של האוהצ'ית. בבושיו ממשיך וטוען שהחברה האמריקאית בת-זמנו מחלקת את העולם לתפקידים דיכוטומיים מובחנים: הטרנסקסואלים, הנתפשים כבעלי התנהגות נורמלית, טבעית ובריאה, והומואים, הנתפשים כבעלי התנהגות סוטה, לא טבעית וחולה (ניתוח שניתן להחיל, לדעתי, בהתאמות מסוימות, גם על החברה הישראלית של ימינו). אליבא דבבושיו, חוויית חייהם של ההומואים בחברה קוטבית כזאת מצמיחה את סוג הרגישות המסוים שהוא הקאמפ.³⁶ בבושיו כולל ארבעה מרכיבים לקאמפ בהוראתו כרגישות הומואית: אירוניה, תאטרליות, הומור ואסתטיות.

אירוניה נגרמת כאשר דבר מה מופיע בניגוד חד להקשר שבו אנו מצפים שיופיע, או כאשר התנהגותו אינה הולמת באופן חד את ההתנהגות המצופה ממנו. בעיני בבושיו, אירוניה מרכזית לחוויה ההומואית (או הלהט"בית, בהקשר הזה), כיוון שהחריגה המינית ו/או המגדרית אירונית לציפיות החברתיות והתרבותיות מהם.³⁷

הנטייה הקאמפית לתאטרליות מוגזמת קשורה, לדעת בבושיו, בניסיונם של הומואים (ולהט"בים בכלל) להציג באורח פרודי את תפקידי המין והמגדר המקובלים בחברה. התאטרליות של הקאמפ מדגישה כי "כל העולם במה" ולכן כלל התפקידים החברתיים שהחברה מייצגת לאדם אינם יותר מתפקיד שהאדם משחק, כמו שחקן בתאטרון. פרודיה כזאת משטיחה את הציפיות החברתיות והתרבותיות מהן חורגים להט"בים. עם זאת, בבושיו מציין מקור נוסף לתאטרליות, והוא החוויה הנפוצה בקרב להט"בים של "מעבר כמישהו אחר" (Passing). בסביבה הומופובית, הטרנסקסיסטית ו/או טרנספובית, נדרשים להט"בים "לשחק תפקיד", להציג

את עצמם כמי שהם לא ו"לעבור" כהטרנסקסואלים סיסג'נדרים.^{38,39}

מרכיב ההומור בקאמפ קשור לאירוניה. רוב האפקט הקומי בקאמפ מושג באמצעות מתח אירוני. עם זאת, בעוד האירוניה קשורה לרגישות ההומואית בזכות הדהוד אי התאמתם של הומואים לציפיות החברתיות, מקור ההומור הוא באסטרטגיה להתמודדות עם קושי הנובע מהדרה ומהחרגה. בעיניי זה רואה בבושיו עין בעין עם אישירווד: בגרעינו של ההומור מונחת רצינות גדולה.⁴⁰

36 Babuscio, Jack. "The Cinema of Camp (AKA Camp and the Gay Sensibility)". *Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader*. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 118.

37 Babuscio, Jack. "The Cinema of Camp (AKA Camp and the Gay Sensibility)". *Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader*. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 119-120.

38 סיסג'נדר הוא מי שאינו טרנסג'נדר, כלומר שמזדהה במגדר התואם את הציפייה החברתית מהמין הביולוגי שלו.

39 Babuscio, Jack. "The Cinema of Camp (AKA Camp and the Gay Sensibility)". *Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader*. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 123-126.

40 Babuscio, Jack. "The Cinema of Camp (AKA Camp and the Gay Sensibility)". *Camp – Queer Aesthetics and the*

מרכיב האסתטיקות (Aestheticism) כולל את הארגון האמנותי של הביטוי, באופן כזה שידגיש את האירוניה, התאטרליות וההומור. בבושיו דן בהקשר הזה בארגון האמנותי של הקאמפ כאסתטיקה קולנועית. כמו חוקרים שקדמו לו, הוא מדגיש את האלמנטים המלאכותיים או הבלתי-טבעיים של האסתטיקה הזאת. קאמפ, לדעתו, מנסה להפוך את היומיומי למרהיב. הדגש על הרהב, על הצורה החיצונית יותר מאשר על התוכן, מעביר את מלוא כובד המשקל מקיום "טבעי" לפרפורמנס. פיתוח סוג כזה של אסתטיקות, מסביר בבושיו, נועד כדי לפתח יחס חיובי בקרב מי שזהותו מסומנת כשלילית על ידי החברה.⁴¹ ניתן להבין מדוע הדגשת הפרפורמנס ואי-הטבעיות עשויים להיות אסטרטגיה תרבותית מועילה, בבחינת ניכוס מחדש והעצמה עצמית, של מי שהחברה מסמנת כ"לא טבעיים".

אני מבקש להשתמש ברעיונותיו של בבושיו, שנכתבו מתוך ביקורת הקולנוע, ולהחיל אותם על ניתוח הלשון. בכך לא אהיה הראשון המקשר בין קאמפ ושפה. חוקר הספרות קית' הארווי כבר טבע את המונח "קאמפ מילולי" במאמרו "לתרגם קאמפ".⁴² הארווי נשען בניתוחו על מודל ה"בלשנות של מגע" (Linguistics of Contact) שפיתחה פראט (Pratt). בניגוד לייצוגים קודמים של עגה הומוסקסואלית כמתפתחת מתוך קהילה לשונית מסוימת, מודל המגע מאפשר לנתח את השימוש שעושים הומואים בעגות ובסגנונות דיבור שונים כדי לכוון זהות הומואית או כדי להעביר מסרים הקשורים לנושאים "הומואיים". השימוש במודל המגע מדגיש את האלמנט הציטוטי שבשפה (למשל, הציטוט של דיבור נשי על ידי הומואים) ואת ההשענות על מאפיינים לשוניים בעלי משמעות תרבותית מסוימת, בדרך כלל סטריאוטיפית. הארווי מצביע על העובדה כי סופרים הכותבים דיאלוגים בין דמויות הומואיות משתמשים בתכונה הציטוטית של השפה כדי לאפיין את דמויותיהם כהומואים. הציטוטיות משמשת ליצירת פרסונה נשית לדובר גברי על ידי ציטוט של מאפייני דיבור המזוהים סטריאוטיפית כנשיים או ליצירת פרסונה מתוחכמת וקוסמופוליטית על ידי שימוש במלים זרות (במקרה הזה מלים צרפתיות באנגלית ומלים אנגליות בצרפתית). השימושים האלה מתאפיינים ביצירתו של מתח אירוני, שלפעמים יוצר אפקט קומי וכן בהדגשת התאטרליות של השפה – אלמנטים המאפיינים גם את הקאמפ.⁴³

בדומה להארווי, אני רואה באוחצ'ית סוג של קאמפ – אסתטיקה לשונית מסוימת, המארגנת את הטקסט באופן כזה שידגיש את האלמנטים האירוניים, התאטרליים וההומוריסטיים שבו. כמו שראינו בפרק הקודם, האוחצ'ית משופעת ב"קישוטים" – מרכיבים מורפולוגיים, פונולוגיים ותחביריים שתכליתם העיקרית היא סימון הדובר כבעל פרסונה הומואית אוחצ'ית. כלומר, בדומה לצורות אחרות של קאמפ, האופן שבו הדברים נאמרים חשוב לדובר האוחצ'ית לא פחות, ואולי אפילו יותר, מתוכן הדברים. אם להשתמש במונחיו של רומן

Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 126-128.

41 Babuscio, Jack. "The Cinema of Camp (AKA Camp and the Gay Sensibility)". *Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader*. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 120-123.

42 Harvey, Keith. "Translating Camp Talk – Gay Identities and Cultural Transfer". *The Translator*. Vo. 4, No. 2 (1998): 295-320. pp. 297.

43 Harvey, Keith. "Translating Camp Talk – Gay Identities and Cultural Transfer". *The Translator*. Vo. 4, No. 2 (1998): 295-320. pp. 297-301.

יאקובסון, האוחצ'ית היא סגנון לשוני שהפונקציה הפואטית של הלשון היא פונקציה מרכזית בו. ניתוח כזה של האוחצ'ית עשוי להציע הסבר לשימוש בה ברוח כתיבתו של בבושיו. בעקבותיו, ניתן לראות באוחצ'ית אסטרטגיה לשונית הצומחת מתוך חוויית החיים ההומואית - חוויה שבה אי ההתאמה לציפיות חברתיות יוצרת רגישות מיוחדת לאירוניה, דחף להגחכת התפקידים החברתיים ולשימוש בהומור כאסטרטגיית התמודדות עם הקושי.

את מרכיבי הקאמפ של בבושיו ניתן לזהות במלואם באוחצ'ית, אך קשה להפריד ביניהם. מאפיינים אירוניים של האוחצ'ית כוללים את הפנייה בלשון נקבה, את השימוש בשמות נשיים ואת השימוש במאפיינים הפונולוגיים והמורפולוגיים שתארתי בפרק הקודם כדי ליצור פרסונה נשית לדובר גברי; וכן את השימוש ב"מבטא" כדי להציג פרסונה מסוימת, שקיים פער גדול בינה ובין הדובר (למשל, השימוש בחי"ת לועית כדי להציג פרסונה עממית וקלילה, הנשענת על סטריאוטיפ הפרחה). יצירתן של פרסונות נבדלות מהדובר היא גם ממאפייניה התאטרליים של האוחצ'ית, המדגישים כי תפקידי המגדר הם תפקיד שניתן לשחק.

האוחצ'ית עושה שימוש נרחב בהומור, שהרבה ממנו נשען על אירוניה. חלק ניכר מההומור בקורפוס שבדקתי כולל תכנים בוטים ו/או מיניים. תוכן כזה מקביל לתכנים המשמשים כעלבונות כנגד הומואים ובכל מקרה קשור למיניותם המוחרגת מהחברה. בעקבות בבושיו, ניתן להבין את מרכזיות התכנים הבוטים והמיניים בהומור האוחצ'י כאסטרטגיית התמודדות עם חוויות ההחרגה והתיוג השלילי באמצעות קללות ועלבונות. קשה לכתוב על הנטייה התאטרלית של הקאמפ לייצוג פרוזי של תפקידי המגדר מבלי להתייחס לתאוריה הקווירית ובמיוחד לכתיבתה של חוקרת הספרות וההוגה הקווירית, ג'ודית באטלר. באטלר, אחת הכותבות המרכזיות ביותר של התאוריה הקווירית, עורכת קישור אמיץ בין השפה ובין ההבניה החברתית של מגדר ומיניות. מגדר, לשיטתה, אינו נתון הנובע באורח טבעי מהמין הביולוגי, אלא חלק ממערך תרבותי הפועל על ידי חזרה אינסופית על מבעים ביצועיים ומעצב את הפרט מרגע לידתו. "מבע ביצועי" (performative utterance) הוא מונח שטבע פילוסוף הלשון ג'ון לנגשו אוסטין ופירושו מבע (כמו "הרי את מקודשת לי"), שכאשר הוא נאמר בנסיבות מסוימות (למשל, ע"י חתן לכלתו תחת החופה בחתונה), הוא למעשה ביצוע הפעולה עצמה (כמו השאת החתן והכלה) ולא דיווח עליה (כפי שאנו נוהגים לחשוב על דיבור). המבעים הביצועיים אצל אוסטין תמיד שואבים את תוקפם הביצועי על-ידי חזרה על מוסכמות תרבותיות (החתן מהדוגמה לעיל מבצע טקס שהוא מוסד תרבותי; החלטת שופט מקבלת את תוקפה מעצם חזרתה על החוק וכיו"ב). באטלר מרחיבה את הרעיון הזה וטוענת שהמגדר הוא אקט ביצועי - הבניה של שתי קטגוריות מגדריות מובחנות ע"י סדרת חזרות על נורמות קיימות:

"מגדר הוא ביצועי במידה שהוא פועל-יוצא של משטר להסדרת הבדלים מגדריים, שבמסגרתו מובחנים המגדרים אלה מאלה וממוקמים בסולם היררכי תחת אזהרה. הגבלים חברתיים, מיני טאבו, איסורים, איומים בעונש - כל אלה ממלאים תפקיד בחזרתן הפולחנית של נורמות, וחזרה זו מכוננת את הזירה התהליכית של הבניית המגדר והתערערותו. אין סובייקט או מבצע הקודם לחזרה הזאת של הנורמות. גם במידה שחזרה זו מביאה לידי אחידות מגדרית, גם

במידה שהיא מחוללת קטגוריות יציבות של גבריות או של נשיות, בה-בעת היא מייצרת ומערערת גם את מושג הסובייקט, מאחר שהסובייקט מקבל מובן רק מבעד לתבנית המגדר".⁴⁴ כלומר, אליבא דבאטלר, פעולתם הנורמטיבית של גברים ושל נשים היא פעולת "חזרה פולחנית" על נורמות המגדר. גברים "מבצעים" את היותם גברים בכך שהם חוזרים על מוסכמות המראה, הדיבור וההתנהגות הגבריים ונשים "מבצעות" את היותן נשים באופן דומה ביחס למוסכמות הנשיות. באטלר מבהירה, עם זאת, שלא מדובר בפעולה וולונטרית. היא חוזרת ומדגישה כי "אין סובייקט או מבצע הקודם לחזרה הזאת של הנורמות" וכי "הסובייקט מקבל מובן רק מבעד לתבנית המגדר". אנחנו מבצעים, במידה רבה, את הנורמות שהוטבעו בנו מגיל אפס. אנחנו חושבים על אודות עצמנו דרך החזרה הפולחנית הזאת ואין לנו גישה לאיזו מהות קודמת, טבעית, שלפני המגדר.

קיים, בכל זאת, הבדל חשוב בין המגדר כאקט ביצועי ובין המבע הביצועי: בעוד המבע הביצועי מצטט נורמות החורגות ממנו ושואב את תוקפו משקיפותן, המגדר כאקט ביצועי מצטט נורמות חבויות ומושתקות. כיוון שכך, הנורמות המגדריות הן תמיד אידאליים בלתי-מושגים, כך שהביצוע שלהן הוא תמיד חלקי – אף גבר לא חוזר במדויק על האידאל הגברי המדומיין ושום אשה לא מגלמת בדיוק מושלם את האידאה הנשית. הודות לחלקיות הביצוע הטבעה בעצם החזרה על נורמות המגדר, החזרה עליהן כוללת גם את אפשרויות הסטייה מהן. כל ביצוע של האידאות הגבריות או הנשיות, כיוון שאינו מושלם, פרוץ לערעור, לחוסר יציבות או לכשלון. באטלר עוסקת בכך בהרחבה סביב רעיון הדראג – הצגה תאטרלית, ובדרך כלל מוגזמת, שבמסגרתה גברים משחקים נשים ונשים משחקות גברים:

"דראג מפעיל את אותו מבנה של חיקוי שבאמצעותו **מגדר מכל סוג שהוא** נרכש. דראג איננו הלבשה של מגדר ששייך לאמתו של דבר לקבוצה אחרת, כלומר אקט של הפקעה או ניכוס, המניח שהמגדר הוא רכושו החוקי של המין – שה"גברי" שייך ל"זכר" וה"נשי" שייך ל"נקבה". אין שום מגדר "נאות", מגדר שהוא נאות למין אחד ולא לשני, שהוא כביכול רכושו התרבותי של אותו מין. (...) דראג הוא האופן הרגיל שבו מגדרים מנוכסים, עוברים תאטרליזציה, נלבשים ומבוצעים. משמעות הדבר היא שכל רכישת מגדר היא סוג של חיקוי ושל קירוב. אם כך הדבר, נראה שאין שום מגדר מקורי או ראשוני שאותו הדראג מחקה, אלא **מגדר הוא סוג של חיקוי שאין לו מקור**". [ההדגשות במקור].⁴⁵

נדמה לי שמי שניסח באופן הפשוט ביותר את טענתה זאת של באטלר היה אמן הדראג האמריקאי RuPaul באמירתו המפורסמת: "We are born naked. Eveything else is drag". כלומר, האידאליים הגבריים או הנשיים אינם קיימים במציאות. פעולתם השגרתית של בני האדם בחברה שלנו היא פעולה של ניסיון להידמות לאידאליים האלה – פעולה של חיקוי שאין לה מקור במציאות. באותו האופן שבו מלכת הדראג מצטטת את

44 באטלר, ג'ודית. קוויר באופן ביקורתי. תל-אביב: רסלינג, 2007. עמ' 36.

45 באטלר, ג'ודית. "חיקוי ומרי מגדרי". מעבר למיניות. עורכים: עמליה זיו, יאיר קדר ואורן קנר. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2003. עמ' 336.

האינדקס התרבותי לקטגוריה "אשה" (לבישת שמלה, דיבור בלשון נקבה, איפור), כך מצטטות אותו הנשים כולן.

דראג הוא דוגמה טובה לציטוט בלתי מוצלח של האידיאלים המגדריים, כיוון שהוא מתקיים בדרך כלל תחת שני תנאים: ראשית, שהציטוט המגדרי יהיה ברור מספיק כדי שנוכל לזהות שמדובר בחיקוי של **אשה**. שנית, שהציטוט יהיה פגום מספיק כדי שנוכל לזהות שמדובר בחיקוי של אשה. הדרך שבה דראג מציג ציטוט פגום של נשיות עשויה להיות מגוונת מאד, אבל הצורה הפופולרית ביותר היא ככל הנראה הגזמה – הקצנה של שפת הגוף המזוהה כנשית לכדי מנייריזם, איפור מוגזם, עקבים גבוהים במיוחד וכו'. כמו-כן, ברוח הקאמפ, ההצגה החיצונית של מלכות הדראג נוטה להיות זוהרת, תאטרלית ונשית באורח מוגזם, אך התוכן של מופע הדראג עשוי דווקא לחשוף את זהותה כגבר הומו וליצור בכך אפקט קומי אירוני.

באורח דומה למדי, ניתן להבין חלק ממרכיבי האוחצ'ית כציטוט פגום של אינדקס לשוני המצביע על נשיות. עדות לכך ראינו בשימוש בלשון נקבה, באימוץ שמות נשיים, במוספית "ו-ש" המאזכרת את דיבורן של נערות "פקצות" ובמאפיינים פרוזודיים ופונולוגיים מסוימים. כמו בדראג, השימוש באינדקס הזה הוא על דרך ההגזמה ובאורח תאטרלי, שפעמים רבות יוצרת התנגשות אירונית בין האופן שבו נאמרים מבעים לבין תוכנם או בין תוכן המבעים לבין זהות הדובר. הדוגמה החדה ביותר שאני מצליח להעלות על דעתי היא המשפט האיכוני לאוחצ'ית "כואב לי הכוס!", היוצר מקבילה נשית לביטוי "נשבר לי הזין!", המזוהה עם תרבות גברית, לרוב צה"לית. המקבילה הנשית הזאת היא כמובן אירונית, שכן לדובר האוחצ'ית בדרך כלל אין איבר מין נקבי. אך היא אירונית גם ברובד נוסף, שכן בעוד לגברים בחברה הישראלית יש לגטימציה חברתית להביע מבעים גסים או בוטים, אנחנו לא מצפים מנשים להביע מבעים כאלה. שני רבדי האירוניה זה על גבי זה משמשים, אם כן, להגחכת תפקידי המגדר בחברה.

עם זאת, נראה שהסבר הציטוט הפגום של הנשיות מתקשה להתאים לחלקים נרחבים של האוחצ'ית. חלק ניכר מהלקסיקון האוחצ'י, למשל, אינו מתקשר בתודעת הדובר לנשיות או לגבריות דווקא. תחת זאת, הוא עשוי להיות דווקא אינדקס שמקודד זהות הומואית באופן ספציפי ומפורש. הניתוח של באטלר קושר בהכרח בין מיניות למגדר, אך אם מתרחקים מההנחה הזאת, אולי ניתן לראות בהומואיות עצמה קטגוריה תרבותית המתכוננת על ידי חזרה על האינדקס התרבותי המצביע עליה. ניתוח כזה יכול לראות בשימוש באוחצ'ית לא (רק) ציטוט פגום של נשיות, אלא דווקא ציטוט מוצלח של הקטגוריה ההומואית.

לסיכום, בפרק זה הצעתי ניתוח תרבותי לשימוש באוחצ'ית. ניסיתי ללכת בעקבות שני קווי מחשבה. הראשון הוא שהאוחצ'ית היא מופע של קאמפ ומבטאת רגישות הצומחת מחוויות החיים ההומואיות. השני, הוא שהאוחצ'ית היא אקט ביצועי, המשתתף בכינון הזהות של דובריה. הצעתי את האפשרות שהאוחצ'ית נועדה לכינון זהות נשית מוגזמת, בדומה לזו המוצגת בדראג, וכן את האפשרות שהאוחצ'ית משתתפת בכינון של זהות הומואית ספציפית, החותרת תחת הגבריות ההגמונית.

מסקנות

במהלך העבודה הצגתי ניתוח לשוני של קורפוס האוחצ'ית שבניתי. לאחר מכן, עמדתי על השימושים השונים במאפייניה הלשוניים של האוחצ'ית, החל משימושים פרגמטיים, דרך שימושים סוציולינגוויסטיים ועד ניסיון לניתוח תרבותי של השימוש בשפה.

הממצאים המרכזיים שמצאתי במחקר הם:

- אוחצ'ית היא עגה המזוהה עם גברים הומוסקסואלים דוברי עברית בישראל. בשונה מעגות אחרות, השימוש באוחצ'ית הוא מודע ומידת השימוש במאפיינים הלשוניים השונים משתנה מדובר לדובר ומסיטואציה לסיטואציה. לכן, ניתן להתייחס לאוחצ'ית כאינדקס תרבותי-לשוני המסמן את הדובר כהומו בעל זהות הומואית ספציפית.
  - האינדקס האוחצ'י כולל מאפיינים פרזודיים (עלייה חדה בגובה הצליל), פונולוגיים (מימוש לועי של הפונמה /x/, נישוף והגברת השריקות של סותמים מכתשיים, מעתק תנועות לקדמת הפה), מורפולוגיים (מוספיות ייחודיות), סמנטיים (לקסיקון ייחודי) ותחביריים (החלפת המין הדקדוקי מזכר לנקבה וחוסר עקיבות בהתאמת המין הדקדוקי של שמות העצם לצורני הריבוי המתאימים ולמין הדקדוקי של שמות התואר המשלימים אותם).
  - במסגרת השימוש באוחצ'ית נעשה שימוש פרגמטי מגוון במאפייניה הלשוניים הייחודיים. השימושים הפרגמטיים הבולטים והמעניינים ביותר הם יצירת אפקט קומי באמצעות אירוניה והצגת פרסונה של הדובר השונה מזו שיש לו כאשר הוא מדבר בעברית תקינה. ברוב המקרים, מדובר בפרסונה נשית או הומואית במופגן, המשדרת קלילות וכיף.
- מתוך הממצאים האלה הסקתי כמה מסקנות:
- האוחצ'ית היא אינדקס לשוני-תרבותי שדוברים משתמשים בו לשימושים חברתיים ותרבותיים שונים, שהמרכזיים שבהם הם סימון זהותם ההומוסקסואלית, כינון זהות אלטרנטיבית לזהות הגברית ההגמונית והשגת תחושת שייכות לקהילה.
  - האוחצ'ית היא "קאמפ מילולי" וכוללת את מרכיבי הקאמפ על פי בבושיו: אירוניה, תאטרליות, הומור ואסתטיות. בעקבות בבושיו, הסקתי כי האוחצ'ית מבטאת רגישות הומואית, הצומחת מחוויות החיים הייחודיות של דובריה.
  - השימוש באוחצ'ית הוא אקט ביצועי במונח כפול: הוא ביצוע פגום, על דרך ההגזמה, של "דיבור נשי" והוא ביצוע מוצלח המכונן את הדובר כבעל זהות הומוסקסואלית ספציפית.

סיכום

כתיבת העבודה הזאת היתה מסע מרתק בעבורי. המפגש עם האינפורמנטים, איסוף החומרים הכתובים וההתמודדות עם ניתוח לשוני היו לי חוויות ראשוניות, מפחידות לעתים, מרגשות לעתים ופעמים רבות משעשעות מאד.

הניתוח שהצגתי אינו ממצה, כמובן. מחקר עתידי יוכל להתמקד בסוג מקורות מסוים מתוך הקורפוס המגוון שבניתי, או אולי יבקש דווקא להגדיל את הקורפוס. מעניין יהיה לבחון את המעבר בין השימוש באוחצ'ית לבין השימוש בעברית סטדנרטית על רקע הכתיבה על code-switching בקרב חברות בידיאלקטליות. ניתן יהיה גם להרחיב את הדיון בנוגע ליצירתן של פרסונות פיקטיביות או פיקטיביות-למחצה דרך השימוש באוחצ'ית, לעסוק במשמעות הטשטוש המגדרי המוצג בה או לבחון את הזהויות שהיא מכוננת על רקע מחקר אנתרופולוגי מעמיק יותר של הקהילה הגאה בישראל. אפשרויות מחקר נוספות עשויות לכלול דיון תאורטי יותר בקשר שבין שפה וזהות מגדר או העדפה מינית. אני מקווה שהמחקר שערכתי יהווה תרומה צנועה לדיונים העתידיים הללו.

לסיום, אני חב תודה להרבה נשים ואנשים שסייעו לי במחקר הזה – לאינפורמנטים שלי, שהסכימו לשתף מעולמם, לחברים שהשיאו עצות מועילות ולחברים נוספים שסייעו במלאכה המפרכת של תמלול חלק מההקלטות. תודה להם על כך.

ביבליוגרפיה

- באטלר, ג'ודית. "חיקוי ומרי מגדרי". מעבר למיניות. עורכים: עמליה זיו, יאיר קדר ואורן קנר. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2003.
- באטלר, ג'ודית. קוויר באופן ביקורתי. תל-אביב: רסלינג, 2007.
- וייסמן, כרמל ואילן גונן. עברית אינטרנטית. ירושלים: כתר ספרים, 2005.
- זאק, דני. "איך אומרים את זה ב'הומואית'?" *Mako* גאווה. 15.9.2011. N.p., אינטרנט. 23.2.2016. <<http://mobile.mako.co.il/pride-culture/cultura/Article-0f2f643fa825231006.htm>>
- תיאור עמוד הפייסבוק "משפחת אין גבול - מחיות השפה הנשית". אינטרנט. N.p., n.d. *Facebook*. 23.2.2016. <www.facebook.com/AinGvulFamily>
- צוקרמן, גלעד. ישראלית שפה יפה. תל-אביב: עם עובד, 2008.
- צור, עדי. "מילון אבן שושנה: פירושים וביאורים". אימגו - מגזין פאפריס. N.p., 2003. אינטרנט. 22.2.2016.
- קמה, עמית. העיתון והארון - דפוסי תקשורת של הומואים. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, סדרת קו אדום, 2003.
- רוזנטל, רוביק. "הזירה הלשונית מציגה: מילון אבן שושנה". *NRG*. N.p., 19.3.2009. אינטרנט. 23.2.2016. <<http://www.nrg.co.il/online/47/ART1/868/296.html>>
- שיר וגיתית. "תותית חושפת סוד". YouTube, 22.10.2015. YouTube. אינטרנט. 25.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=wmYa65uli9k>>
- שיר וגיתית. "תותית פותחת על החדשות". YouTube, 10.10.2015. YouTube. אינטרנט. 23.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=wsyQ-WIffcs>>
- שיר וגיתית. "תותית פותחת על ליברמן". YouTube, 1.11.2015. YouTube. אינטרנט. 29.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=2uHAe9sefCI>>
- תלמה דגני בוקר. "תלמה: נשנושי ברנפלקס - דנית בחוות בריאותא - הסרטון המלא". YouTube, 11.6.2014. אינטרנט. 24.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=gT5Ew9y78QQ>>
- HOT. "בגדי הפרוחצ'ה החדשים - מתוך אמא ואבאז 9". YouTube, 21.6.2013. YouTube. אינטרנט. 26.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=BjDrIRYnCAc>>
- Babuscio, Jack. "The Cinema of Camp (AKA Camp and the Gay Sensibility)". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 117-135.

- Booth, Mark. "Campe-Toi! On the Origins and the Definitions of Camp". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 66-79.
- Gumperz, John J. "Types of Linguistic Communities". Anthropological Linguistics, Vol. 4, No. 1 (Jan., 1962): 28-40.
- Harvey, Keith. "Translating Camp Talk – Gay Identities and Cultural Transfer". The Translator. Vo. 4, No. 2 (1998): 295-320.
- Isherwood, Christopher. "From The World in the Evening". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 49-52.
- Levi, Avi. "Ohchot Talk - שיח אוהצ'ות." *YouTube*. YouTube, 8.2.2009. Web. 27.2.2016. <<https://www.youtube.com/watch?v=L71A7qdLthU>>.
- Levon, Erez. Language and the Politics of Sexuality – Lesbians and Gays in Israel. Great Britain: Palgrave Macmillan, 2010.
- Munson, Benjamin. "Lavender Lessons Learned; or, What Sexuality Can Teach Us About Phonetic Variation". American Speech 86, 1 (2011): 14-31.
- Ozerov, Pavel. "Intonation: Israeli Hebrew." *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*. Edited by: Geoffrey Khan. Brill Online, 2016. Reference. 27 February 2016.
- Patrick, Peter L. "The Speech Community". The handbook of language variation and change. edited by J. K. Chambers, Peter Trudgill, and Natalie Schilling-Estes. Malden, MA, Oxford, and Garitón, Australia: Blackwell, 2004. pp. 573-599.
- Podesva, Robert. "The California Vowel Shift and Gay Identity". American Speech 86, 1 (2011): 32-51.
- Sontag, Susan. "notes on 'Camp'". Camp – Queer Aesthetics and the Performing Subject: A Reader. Ed: Fabio Cleto. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1988. pp. 53-65.